

KATALUNA ESPERANTISTO

OFICIALA ORGANO DE LA ESPERANTISTA
FEDERACIO KAJ DE LA INTERNACIAJ FLORAJ LUDOJ

VINAROÇ

La vila natal del nostre volgut company Sebastia Chaler, a l'activitat i fervor esperantistes i patriòtics del qual devem la celebració enguany del Congrès de la nostra Federació, és franca, generosa, acollidora i progressiva com poques al món. Per això ens espera amb una cordialitat que no poden sospitar els qui no coneixen Vinaroç; i per això es daleix avui per l'ideal sant i la gran conquesta cultural dels nostres temps, que constitueix la llengua internacional, la genial obra de Zamenhof.

Vinaroç és curulla d'evocacions històriques, perquè és rica de fills il·lustres perquè és privilegiada de Natura, perquè és capdavantera en tota lluita per la gran causa de la llibertat, que vol dir civilització, superioritat humana, magnanimitat.

Vinarocencs són:

Costa i Borràs, bisbe i arquebisbe que fou de Barcelona i de Tarragona respectivament.

Messeguer i Costa, bisbe de Granada.

Lassalle, el nom del qual és d'anomenada universal.

El Pare Bover, jesuïta eminent.

Aiguals de Izeo, gran literat.

Safonç, excellent poeta.

Rafels Garcia, notable historiador i polític que fou mantes voltes diputat.

Josep Manuel Borràs Jarque, poeta i historiador contemporani.

Vinaroç ens recorda el fet històric transcendental d'un antipapa.

Sant Sebastia és el Patró de Vinaroç; protegeix, salva i fa miracles als mariners vinarocencs.

Sant Sebastia, Patró de Vinaroç, guiarà la nostra passada esperantista d'enguany per terres de Castelló de la Plana, del Regne de València, de la Pàtria d'Ausiàs March.

DELFI DALMAU.

"KATALUNA ESPERANTISTO"

OFICIALA ORGANO DE ESPERANTISTA FEDERACIO

Membra kotizajo: 3'50 p.; Grupoj: 1'20 por membro.

Jarabono: 6 p. eniande kaj 6 sv. fr. internacie. provekzemplero 2 respondkuponoj.

Federacia sidejo kaj redaktejo: carrer València, 245-BARCELONA

LA DEK DEVOJ DE LA ESPERANTISTO

1. Bone sciu la lingvon, traktu ĝin kun respekto, kaj lasu la versfaradon al poetoj.

2. Esperanton uzu parolante, studu legante kaj ne fuŝu skribante.

3. La plibonigistoj diskutu; vi Fundamenton sekvu kaj fide-la restu.

4. Propagandu ĉiam, ne ĉie; klarigu, ne prediku; rakontu faktojn, ne esperojn.

5. Kion vi povas lerni nur en unu semajno, ne instruu en unu horo; el malgravajoj ne faru regulon, kaj el la regulo ne faru malgravajon.

6. Verkante en Esperanto, ne kredis interesa, kion nacilingve neniu legus; ne imagu, ke preseraroj plibeligas libron, ne malesperu, se mankas aĉetantoj.

7. Al grupo aliĝu; la kunvenon vizitu; Esperanton parolu. Subtenu K. E. F.

8. Atentu, ke internacia lingvo vivos nur per uzado; memoru, ke tial internacia organizaĵo estas necesa, senlace varbu por U. E. A.

9. Legu gazeton, por ke vi konu faktojn; novajn abonu, por ke ĝi povu ekzisti; kunlaboru, por ke ĝi estu interesa.

10. Por Esperanto kiel movado agu; por ĝi kiel realaĵo pagu, kaj kiel altan idealon konservu ĝin en via koro.

KATALUNA ESPERANTISTO

OFICIALA ORGANO

DE LA ESPERANTISTA FEDERACIO
KAJ DE LA INTERNACIAJ FLORAJ LUDOJ

Nia devizo: *Maro estas gataro* Redakcio: *Carrer València 245 BARCELONA*

DIREKTORO: MARIAN SOLÁ

Pri nia Kongreso

La Organiza Komitato de nia XV^a Kongreso invitas vin hodiaŭ al Vinaroç. Ĉiuj preparoj kiuj povas certigi la sukceson estas jam fari-taj. La programon kaj ĉiujn detalojn pi loĝado kaj vojaĝo vi povas legi en aliaj paĝoj de tiu ĉi numero de nia gazeto.

Ni esperas kaj niaj amikoj en Vinaroç rajtas esperi ke la espe-rantistoj venos al la Kongreso en granda nombro. Memoru ĉiu ke nia ĉiujara festo devas esti precipe propaganda festo, kaj por veki en la loĝantaro intereson por Esperanto necese estas ke ni montru al ili ke nia anaro estas ja granda kaj rimarkinda.

La festo de la Internaciaj Floraj Ludoj havos tiom ĉi jaron, se eble, ankoraŭ pli da brilo kaj soleno. Ĝojo por la okuloj kaj por la animo ĝi alportas al ĉiu kiu havos la plezuron ĉeesti la poezian tur-niron.

Multaj valenciaj samideanoj promesis veni al nia kongreso kies okazigon ili vidas kun granda ĝojo. Ni atendas ĉiujn federacianojn kaj legantojn de nia gazeto kiujn ni jam de longe ne povis saluti. Al ĉiuj ni diras hodiaŭ: Ĝis revido en Vinaroç!

M. S.

XV^a Kongreso de la Esperantista Federacio

Vinaroç, 8-9 Septembro 1928

PROGRAMO

SETEMBRO, 8.

Matene, 9.^a.—Oficiala eniro en la urbon de la kongresanaro kun la grupaj standardoj, kun akompano de la aŭtoritatuloj, lokaj societoj kaj muzikistaro «La Alianza».

Tuj poste solena akcepto en la Urbodomo kaj Malfemo de la Kongreso.

10.—Malkovro de arta marmora tabulo kun la nomo de D-ro Zamenhof en la, ĝis nun nomata, strato Santa Bàrbara.

12 1/2.—Malfermo de la esperanta Ekspozicio en domo de la placo de Rovellar.

Posttagmeze.

13.^a.—Honora vino per kiu regalos la kongresanojn la Urbestraro de Vinaroç.

15.^a.—Ekskursoj al la haveno kaj akceptoj en la diversaj societoj de la urbo.

17.^a.—Ekzamencj por la diplomoj de kapableco kaj profesoreco.

19.—Labora Klunsido kaj Fermo.

22.^a.—Koncerto kaj balo en la ĝardeno de Centro Instructiu Republicà.

SEPTEMBRO, 9.

Matene, 8 1/2.—Solena Diservo en la Paroĉia Preĝejo kun orgenludo, kantoj kaj prediko en Esperanto kiun faros Pastro J. Font Giral, Profesoro en la Seminario kaj Prezidanto de la Internacia Katolika Societo Esperantista.

11.^a.—Solena Festo de la Internaciaj Floraj Ludoj, sub la prezido de Fraŭlino Maria de la Victoria Perez de Sanmillan, elektita kiel Reĝino de la Festo.

Posttagmeze.

14.^a.—Oficiala Festeno en la Nacia Publika Lernejo, Placo Rovellar.

18.^a.—Koncerto en la Placo de la Konstitucio per la fama muzikistaro «La Alianza» kiun direktas profesoro Mansciridor.

22.—Koncerto en la sama placo kiun ludos la nova ĥoristaro de la Centre Instructiu Republicà.

SEPTEMBRO, 10.

Ekskursoj al Penýscola, Sant Carles de la Ràpita kaj Alcanar. Vespere, propaganda kumveno en salono antaŭe anoncota.

HOTELOJ

Pension Torres. Prezoj: Pensiono, dek pesetoj potage. Unu manĝo: 5 ptoj.

Fonda Viuda Aparicio: Pensiono, dek pesetoj potage. Unu manĝo: 5 ptoj.

Fonda de los Tres Reyes: Pensiono, ok pesetoj potage. Unu manĝo: 3 ptoj.

Posada San Pedro: Pensiono, ok pesetoj potage. Unu manĝo: 3 ptoj.

—Oficiala Festeno: la partopreno en la oficiala festeno kostos 15 ptoj. Oni petas jam antaŭe anonci sian partopreton en la festeno por faciligi la aranĝon.

—La organiza komitato de la Kongreso petas al la esperantistaj societoj ke ili venu al Vinaroĉ kun siaj respektivaj standardoj.

VETURADO AL VINAROĈ

Jenaj vagonaroj veturas al Vinaroĉ:

Iro: Barcelona (Correo) 21 1/2. Ĝi atingas la kongresurbon la 3 1/2 matene.

Barcelona (Ekspreso) 8,35 matene. Alvenas en Vinaroĉ je la 13,57.

Reveno: Vinaroĉ (Correo) 1,35 matene. Alvenas en Barcelono la 8,56 matene.

Vinaroĉ (Ekspreso) 13,9 ptn. Alvenas en Barcelono la 20,11 vespere.

La vojaĝo kostas en tria klaso 16,50 ptoj. La esperantista grupo Nova Stelo en Barcelono organizas kolektivajn vojaĝojn al Vinaroĉ: tiuj kiuj intencas veturi en tiu ĉi maniero ricevos rimarkindan rabaton en la vojaĝkosto. Por tio ili devas sin turni tuj antaŭ la 4^a de Septembro al la grupo NOVA STELO Abaixadors, 10 pral. Barcelono sendante sian aliĝon kaj krome 11,50 pesetojn kiu estas la duono de la vojaĝkosto.

Do, kiu volas la rabaton profiti, tiu rapidu skribi.

XIV Internaciaj Floraj Ludoj

VERDIKTO

ORDINARAJ TEMOJ

Originalaj tekstoj.

I—Versaĵo kantanta Amon

Natura Floro—Ĉefa Premio al la verko n-ro 42, devizita «Homa Sorto».

Kiel eksterordinaran premion de la Urbeŝtraro de Vinaroĉ oni aljuĝis al la sama verko 100—pesetojn.

Premio de S-ro Narcís Bofill—50 Ptoj. al la verko 41—«Savinien».

Premio de S-ro S. Alberich Jofré—50 Ptoj.—al la verko 46 «Cindrulino».

Premio de Sindicato de Policia rurala—50 Ptoj.—al la verko 51—«Saluton al vivo».

Premio de Excmo. Sr. Gobernador de Castellón—50 Ptoj.—al la verko 23—«Koro».

Premio de Pósito Marítimo Terrestre—25 Ptoj.—al la verko 20—«Excelsior».

Menciindaj verkoj:

N-ro 44 «Varmaj Manoj» — N-ro 13 «Ĝojo, malĝojo de la viv' nutraĵo».

II—Proza Ama verkajo.

Neniu verko konkursis speciale por tiu ĉi temo.

Tradukitaj Tekstoj.

I—Esperantigo de kataluna versaĵo.

Premiita: neniu.

Menciindaj; verko n-ro 5 «Amo, amo, amo» kaj n-ro 6 «Lumon».

II—Esperantigo de kataluna prozaĵo.

Ne konkursita.

EKSTERORDINARAJ TEMOJ

LIBERVOLAJ

Originalaj versaĵoj.

Premio de Pastro Joan Font Giralt, 50 Ptoj. verko 79 «Ni estu ĉiuj gefratoj».

Premio de U. A. B. E., 50 Ptoj. al la verko 40 «D. E.»

Premio de «Paco Kaj Amo». Ptoj. 50 al la verko 63 «Manjo».

Premio de Cooperativa Ojbrera «La Económica» 50 Ptoj. al la verko 49 «Antonia».

Premio de Póesito Marítimo «El Previsor» 30 Ptoj. verko 37 «Kion koro sentas lango prezentas».

Premio de Peña Taurina 25 Ptoj. al verko «Abundo apud abismo».

Menciindaj: verko 38 «Kion koro sentas lango prezentas IV».

» 53 «Al bono per amo».

» 14 «El Oriente venos lum' radia».

Originalaj prozaĵoj.

Premio Grupo Lumon, 50 Ptoj. verko 32 «Anatemo».

Premio Grupo Barcelona Stelo, 50 Ptoj. verko 77 «Ne tentes aut perŝice».

Premio de Grupo Nova Stelo, 50 Ptoj. verko 55 «Oni ekkonas birdon laŭ flugo».

Premio de Sociedad de Carreteros, 50 Ptoj. verko 56 «Ne en unu tago elkreskis Kartago».

Premio de D. Juan Ribera, 50 Ptoj. verko 54 «Verkado ne estas tiel facila».

Premio de Sociedades Albañiles y Carpinteros, 40 Ptoj. verko 59 «Tamen».

Premio de Sociedades de Peones y Barberos, 30 Ptoj. verko 2 «Madnova ideo en nova originala vesto».

Premio de Ateneu Mercantil, 25 Ptoj. verko 68 «Cigo».

Premio de Teo Jung (5 jara abono al Heroldo de Esperanto) verko 75 «La granda demando».

Mencioj: Verko 64 «Ŝanavan Og».

Verko 63 «Al saĝulo sufiĉas aludo».

Verko 25 «Edukado».

Verko 30 «Viktimoj».

Tradukitaj versaĵoj.

Premio de S-ro Delfi Dallmau, 50 Ptoj. verko 67 «Verona».

Premio S-ro Joan Gili Nortaj, 50 Ptoj. verko 62 «Ĉiu laŭ sia povo».

Premio de S-ro S. Chaler, 50 Ptoj. verko 61 «Orfeo».

Premio de Cruz Roja local, 50 Ptoj. verko 3 «Per nur dek du linietoj».

Premio de Centro Instructivo Republicano, 25 Ptoj. verko 33 «Coventry».

Mencioj: Verko 17 «Venko de l'koro».

Verko 48 «Flamo».

Verko 87 «Malsana fantazio».

Verko 82 «Alma parens historiae».

Tradukitaj prozaĵoj.

Premio de S-ro Marian Solà, 50 Ptoj. verko 57 «Se kion me ne scias, mi scius, Ĉiuj min envidus».

Premio de Esperantista Klubo Palma, 50 Ptoj. verko 86 «Amo ĉion toleras».

Premio de Banco de Castellón, 50 Ptoj. verko 78 «La pluvelfino».

Premio de Banco de Tortosa, 50 Ptoj. verko 71 «El la historio».

Premio de Círculo Católico Obrero, 25 Ptoj. verko 70 «Amo prudenta».

Mencioj: Verko 4 «Dokumento por la esperantistaro».

Verko 11 «Trinovantum».

Verko 15 «Bilardo».

Verko 27 «Paco».

Verko 8 «Nescio».

JOAN GILI NORTA, *Sekretario.*

Nuna Euskera-ĝiaj dialektoj

(Daŭrigo)

Kuriozaĵo de vaska lingvo estas la manko de resenda verbo; por esprimi tiun ideon vasko devas uzi turnparolon, kiel *sian kordon*, *sian kapon*; Ekz: Mutilakil du bere burna=Knabo mortigis sian kapon; tio estas, knabo mortigis sin mem.

Reciprokan verbon oni faras per aldona vorto *elkar* (unu la alian).

En gipuzkoa dialekto oni uzas ĉiam, por montri la demandan formon vorteto *al* samsenca ol la esperanta *ĉu*. En aliaj dialektoj ĝi estas malpli uzata.

Grandan nombron da adverboj posedas la vaskoj, kaj ankaŭ multaj adverbaj rilatoj formiĝas per sufixoj. Ĉefaj estas:

la, on=tiu ĉi; onela=tiel; beste=alia, iu; bestela=alie.

z; oin= piedo; oinez=piede; zaldi=ĉevalo; zaldig=rajda, ĉevalrajde. Ki (post *n*, *gi*) kiel esperante *e*, edera=bela; ederki=bele; ona=bona; ongi=bone; ero; egun=tago; egunero=ĉiutage; ostegun=jaŭdo; ostegunero=ĉiujaŭde *ean*; (tempo)=etóri=veni; dato=li venas; dato renean=kiam li venas.

Ni ja diris ke deklinacio estas sinteza, pro tio, en Eŭskera ne ekzistas prepozicioj kiel en latina kaj latinidaj lingvoj, tiun rolon ludas la sufixoj, multaj kaj definitaj, kaj ankaŭ la ordo de vortoj en la parolado, kiel okazas por distingi la subjekton el la direkta komplemento, aŭ la subjekton el la noma predikato.

Konjunkcioj estas ĉu plenaj vortoj, antaŭmetitaj al aliaj vortoj; ĉu sufiksoj aldonataj al la lasta vorto de la frazo. Ekzemplojn de la unuaj oni povas rimarki ĉe la kunigaj *etia, et, da, ta* (eble la *et* latina?); ĉe la malkunigaj *edo, ala, naig, bai* k. c.; ekzemploj de la duaj estas: 'Ko=ĉar, etori da, li venis; etori dalako=ĉar li venis; 'ta; 'zkeru, arren kaj aliaj.

Kiel en ĉiuj lingvoj, veraj interjekcioj estas krioj, nevolaj esprimoj; kaj pro tio egalaj en ĉiu popolo. Aliaj estas vortoj transigitaj; tio estas, nomoj, adjektivoj, verboj kaj adverboj uzataj kiel konjunkcioj, kiel ankaŭ okazas en ĉiu lingvo. Tiel estas *aurera!*= antaŭen, *biotz!*=koro (kuraĝo); *aruyo!*=fulmo k. a. Veninte al tiu punkto, oni devas konstati ke vaska lingvo posedas nek blasfemiajn nek fiparolojn. Kiam vasko koleriĝas, ordinare retranskviĝas post kriado de kelkaj *arayo* kaj *arano* (fulmo, kaj aglo), sed se li ne transkviĝas... li fiĝuras hispane aŭ france.

Sintakso.—Leganto de tiu verko sendube ja komprenis ke strukturo de vaska parolado estas malsana, pli ankoraŭ, kontraŭa, mala al esperanta. Pri tio diras Campion, gramatika kompetentulo: «Postmetado estas ĝenerala uzado ĉe la Eŭskera; oni postmetas artikolon al nomo; oni postmetas adjektivon al nomo, tiel kiel kelkaj el la pronomoj; oni postmetas la finiĝojn nomformantajn; oni postmetas la sufiksojn montrantajn ties rilatojn; oni postmetas al verbo la rilatajn kaj konjunkciajn partikulojn; oni postmetas la posedaĵojn al la posedanto, je la genitivo; oni postmetas la vortojn montrantajn aliformiĝon tempa, lokan, je la esprimata ago, kaj oni postmetas la verbon al ĉiuj la ceteraj membroj de la frazo, per ĝi finata kaj esprimata kun Cícera majesteco».

Nur kelkaj linioj pri vaska versfarado: Ĉar ĉiu silabo povas esti longa aŭ mallonga, ne ekzistas vera akcento kaj metriko bazas sur silabnumero kaj sur rimo. Versoj estas rimaj aŭ duonrimaj (rimo nur sur vokaloj). La plej uzata verso estas la deksilabo kaj la klasika strofo la *zortziko*, tio estas strofo okversa, propra al la samnoma melodio.

Literaturo

Vaska literaturo estas nek multenombra nek fremdlande konata. Se kleraj vaskoj sentis sin altirataj al literaturaj laboroj, pro la influo de fremda kulturo, ili skribis siajn verkojn ĉu latine, ĉu hispane, ĉu france. Princo de Viana, la glora Navarra reĝido kaj ama poeto; Malón de Chaide kaj Frato Diego de Estella, profundaj mistikoj; Ignacio de Loyola, fondinto de la Jezuitoj, kaj multaj aliaj, kvankam vasklingvanoj, neniom verkis vasklingve. Eŭskara verka-

do restis nur por meklera popolo, malriĉa. Krom tio, du naciaj kaŭzoj okazigis la malvastecon de Vaska literaturo, laŭ opinias nuntempa vaska kritikisto Salaverría: *Troa saneco*, ebliganta ekvilibron inter korpo kaj animo, kiu malpermesas al forta popolo senti la inŝpiron de malforteca Muzo, la dolorojn kaj angorojn de pasioj turmentantaj la animojn de nervmalsanaj lirikaj verkantoj; kaj *troa aroganteo*, naskita de ilia aktiva vivado, vivo de luktado kontraŭ malamikaj popoloj, kontraŭ tero kaj kontraŭ furioza maro, vivo kiu, per paradoksa fakto, kreas timemon por kanti iliajn herolĵojn.

Pro tio, vasko estas homo de vorto, de kanto, de krio; sed ne estas tiu, kiu fiksas, preparas kaj eternigas sian penson.

Tamen, ni nomigu ĉi ne multenombrajn, sed valorajn ĉefverkojn.

Plej antikvaj, kiel en ĉiu popola literaturo, aperas eposaj kantoj. Pri tiu aspekto, inter aliaj, nur parole konservataj, oni trovas du belegajn verkojn: «Kanto de Lelo» kaj «Altabizkara Kanto».

Kanto de Lelo ŝajnas tre antikva, ĝi estas popola verko, plena de arĥaismoj. Komentariantoj multe fantaziis pri ĝia antikveco, kiun oni preterigas ĝis Aŭgŭsta tempo. Tamen kelkaj latinaj vortoj aperantaj en la teksto, malpermesas akcepti tiun opinion, ĉar estas nekredeble ke vaska popolo, tiam luktante kontraŭ Romaj soldatoj, ĵus venintaj en ĝian landon estus akceptinta al sia lingvo latindevenajn vortojn. Sed kvamkam oni maljesu tiel grandan antikvecon, la verko devenas almenaŭ el Mezjarcento, kaj eble la «rekantajo» estas Romtempa. Ĝi rakontas pri la situacio de Romanoj kaj Eŭskaroj, iliaj luktoj, iliaj pacoj, iliaj kontraktoj. Tiu verko estis trovata dum 17^a jarcento de arĥivserĉanto kaj poste forgesita ĝis komenco de XIX jarcento, kiam Vilelmo Humboldt denove studis ĝin.

Dua eposa ĉefverko, la Altabizkara kanto, estas ankaŭ de nekonata aŭtoro, sed la verkanto estis sendube klera homo, forte inspirata kaj bone konanta la artajn rimedojn. Li mezure kaj brile uzas ĉiajn figurojn, ekkriojn, gradaciojn, vortajn kombinojn. Ĝi rakontas la malvenkon de Franca Imperiestro Karlo la Granda, aŭ pli ĝuste de lia nevo Rolando ĉe la Roncesvala montkolo. Mi ne pritraktos pli detale la aferon, ĉar prezentita ties tradukajon al Internaciaj Floraj Ludoj de la pasinta jaro, ĝi atingis honoran mencion.

Lirikaĵoj poetistoj estas reprezentataj ĉefe de la «versolari» popolaj kantistoj. Ili, kiel la Runoj, la Bardoj kaj la Trobadoroj, kantas en la vilaĝaj festoj, en la geedziĝoj, en la bankedoj. Iliaj verkoj, ne perfektaj sed sinceraj kaj ofte belaj, kiel la birdaj padoj kaj la rozaj aromoj, naskiĝas en naturo kaj mortas en naturo.

XV^a Kongreso de la Esperantista Federacio

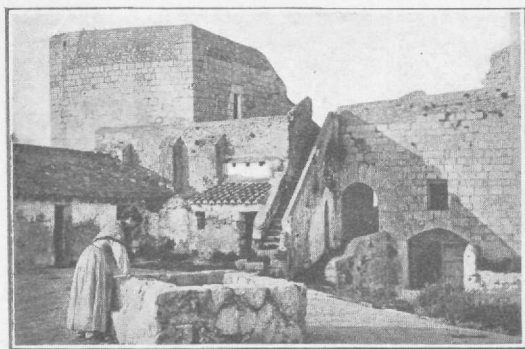
VINAROÇ 8-9 Septembro 1928^a

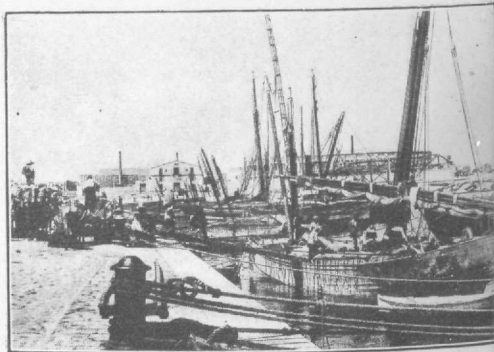
PAROĤA PREĜEJO

ERMITEJO SANT SEBASTIÁ

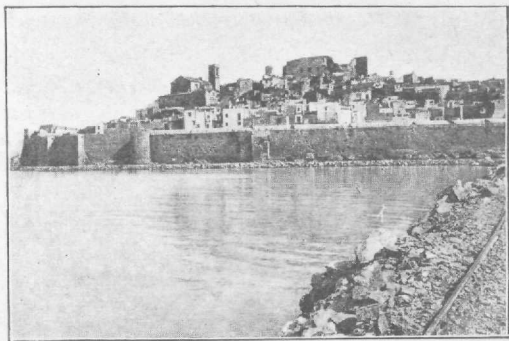
KASTELO EN PENYÍSCOLA

LA HAVENO

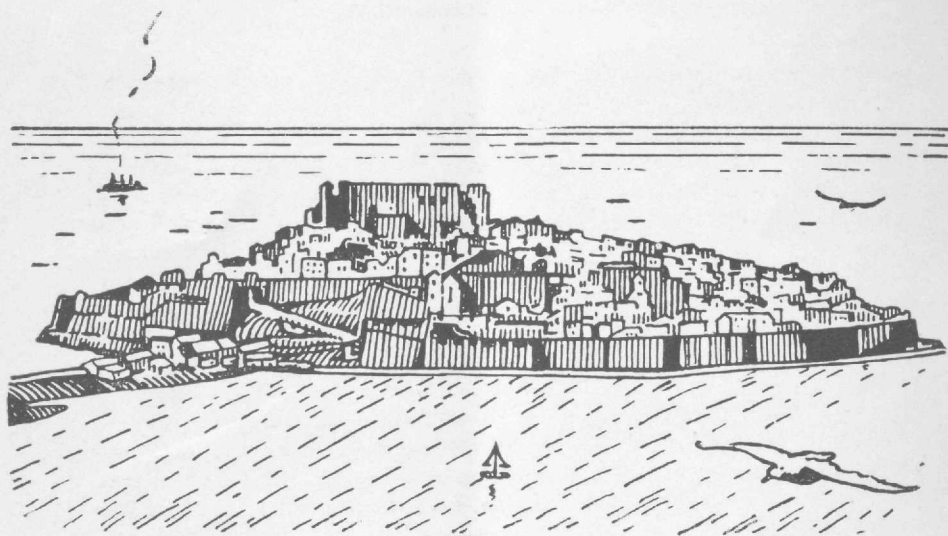
PLACO DE LA KONSTITUCIO

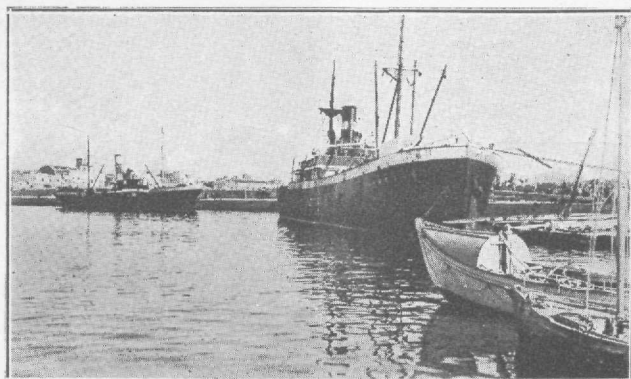
LA URBO PENYÍSCOLA

LA MARBORDO

PENYÍSCOLA - ÂGENERALA VIDAJO

VINAROÇ - KOMERCA HAVENO

sed ne pasas al presejo. Ili estas naivaj, simplaj, bonhumoraj, rememorigante la Anakreontajn odojn; ili pritraktas la vivajn plezurojn: bonan mangadon, bonan trinkadon, gajan dancadon je la tambursono; ĉefe ili laŭdas la forton kaj virton de la vino—la nura vaska maivirto—Ebie ne ekzistas popolo pli naive kaj pli senkaŝe laŭdanta la feliĉon de drinkado. Jen kiel finiĝas tre konata popola poemo:

Ni estas riĉuloj:
la trezoroj ĉiaj
Nun ja estas niaj.

Kontraŭe, malmulte oni laŭdas anon. Vaska amanto estas plej timema el ĉiuj amantoj. Liaj virinoj energiaj, luktemaj, seriozaj, laborantaj ĉujn terajn kaj domajn laborojn dum viroj marveturas, fiŝkaptas aŭ klopodas riĉiĝi en malproksima Ameriko, nur inspiras al ili plenaryspektajn kantojn pri hejma feliĉo, gaja, paca, trankvila; sed ne la kuraĝajn, senkaŝajn proponojn kiel en aliaj lingvoj. Amaj poemoj vaskaj estas legindaj eĉ por malpliagaj infaninoj.

Kelkaj aŭtoroj supermontriĝas el la senmoma amaso de lirikaj poetoj; ni menciuj Ohienart'on, naskita en Soule, Iztueta'on; sed inter ĉiuj Indalecio Vizcarrondo'n, kiu sub la nomo «Vilinch» verkis belegajn poeziojn, nur kompareblaj al tiuj de Heine kaj de Bécquer. Li estis ne instruita viro, sed ennaske klera kaj forte inspirata. Se li estus naskita en alia vivrondo, li estus sendube la plej granda Eŭskara verkisto.

Inter la nuntempaj oni devas nomi E. Arrese, «Matxin-Gori», «Urtsuya» kaj la dolĉega poetino «Tene.»

Prozaj verkoj estis nur, ĝis antaŭ malmulte da jaroj, preĝejparoladoj, sed lastetempaj oni verkis kelkajn menciindajn romanojn, novelojn kaj rakontojn, kaj oni tradukis aliajn—eĉ kelkajn ĉapitrojn de D. Kihoto—Nuntempa movado volas plivastigi eŭskaran lingvon tra ĉiuj literaturaj kampoj.

Multe ankoraŭ oni povus skribi pri vaska evoluo, influo de vaska lingvo sur hispanan, estonteco de vaska lingvo kaj popolo, se la timo deflankigi la temon kaj enuigi la leganton, ne konsilus al mi haltiĝi. Ke la nuna verko povu, per nia kara Esperanto, konatiĝi al tuta Homaro, malgrandam popolon pro ĝia nombro, sed grandegan pro sia genio, siaj homoj kaj siaj virtoj.

AMALIA NUÑEZ.

Premiita en la XIII^a Internaciaj Floraj Ludoj.

Flandra Mezepoka Juvelo

La legendo de Beatriso

Iu frato Ghysbrecht legis en la verko «Dialogus miraculorum», skribita proksimume en la jaro 1223, de Caesarius el la abatejo de Heisterbach, la legendon de Fratino Beatriso kaj konigis ĝin al la nekonata aŭtoro de la flandra mezepoka poemo «Beatrys» kiu poezie kaj kolorplene animis la sekan temon kaj prilaboris ĝin, inter la jaroj 1300 kaj 1350, kiel veran artjuvelon.

Per versfarado mi malmulte profitas,

La homoj al mi konsilas lasi ĝin,

Kaj ne plu longtempe suferigi mian koron...

Tiel li enkondukas la legendon. Sed lia amo al la Sankta. Di-patrina instigas lin prikanti ŝian laŭdon.

Vere, la mezepoko estis tempo de fajra, infana kredo. La kavallira literaturo el Flandrolando konis grandan disvastigon. Sed la piaj animoj kontraŭagis la respektigon por la tera amo, igante pli kaj pli sentama en tiuj verkoj. La ekleziaro estis devigata kontraŭtari la materialisman vivkoncepton en tia ja voluptema kavallirliteraturo. (Precipe en la t. n. Britaj aŭ Arthurromanaj). Kontraŭ la virinokulto profana starigis la kulto al la Sankta virino, la Virgulino Mario. La pura, gracia figuro de tiu ideala virino estis tronita kaj ornamita per la nimbo de ĉiela amo. La timiganta animo de la simpla, pekkonscia homo mezepoka, dankeme sin levis al la dolĉa figuro de la bona, pardonema Mario.

Tiel ankaŭ nia nekonata verkisto, kies «Beatriso» restas alta eterna laŭdkanto al la Sankta Virgulino.

En lia verko Beatriso estis sakristia animo en monaĥinejo kaj fajris pro sankta amo al la Sankta Virgulino. Sed tera amo por viro, kiun ŝi konis dum sia juneco, submetis ŝian koron. Kiel ajn ŝi batalis kontraŭ la tentado, tiu peka amo estis pli forta ol ŝi mem. Infante ŝi metis sian monaĥinoveston kaj siajn ŝlosilojn antaŭ la bildo de Mario, fervore preĝante kaj petegante al ŝi pardonon por la peko kiun ŝi estis faronta. Post tio ŝi forkuras al fremda lando.

LA FORIRO DE BEATRISO

Por frua meso sonorigis

Ĵus antaŭ mezonokto ŝi.

La amo, konsumanta flamo,

Doloris ŝin ankoraŭ pli.

Kaj kiam ĉiuj monaĥinoj,

Kantintaj dum la serv' en ĥor' ,
 Ja ĉiuj, junaj kaj maljunaj,
 Nun al dormejo estis for,
 Ŝi restis sola en kapelo,
 Kaj di-timante, tutanime,
 Surgenuiĝis ĉe l'altaro,
 Preĝante tie laŭkutime:
 «Ne plu longtempe mia korpo,
 Mari' , patrino, dolĉa nomo,
 Elporti povas tian veston.
 Naturon, koron de la homo
 Vi bone kaj profunde konas.
 Mi preĝis, fastis, Virgulin' ,
 Kaj skurĝis mian pekan korpon.
 Sed vane, am' submetas min.
 Mi servi devas nun la mondon.
 Sinjor' amata, tiel vere
 Ke inter mortigistoj, vi
 Al kruc' streĉiĝis mortsufero,
 Ke revivigis vi Lazaron,
 Vi tiel vere mian sorton
 Ja konas kaj pardonos min.
 Pekegoj kaŭzos mian morton.»
 Post tio al Mariobildo
 Ŝi iris, preĝis surgenuie:
 «Mari'», ŝi, kriis multimeme,
 «Al vi mi plendis fru-malfrue,
 Malkaŝe mian kor-premegon,
 Sed vane, ĉar ne helpis tio.
 Mi vere perdus miajn sentojn,
 Se plu longtempe, mi Mario
 En monaĥinoveŝto vivus».
 Kapuĉon ŝi demetis tie,
 Ĝin lokis sur Marialtaron.
 Demetis ŝuojn energie.
 Aŭskultu kion ŝi nun faros!
 Ŝlosilojn de la sakristi' ,
 Por faciligi la ekserĉon,
 Ŝi antaŭ bildo de Mari'
 Pendigis, ĉar en ĉiu temp'
 Sen pia ekrigardo iras,
 Sen ke li dolĉe «Ave» diras,
 Neniu preter bild' radia,

«Ave Maria».

Dum sep jaroj Beatriso vivas feliĉe kun sia amato, sed tiu ĉi, kiam malsatego suferigis ilin, malfidele forlasis ŝin kaj ŝiajn du infanojn. Tiam por gajni la pamon por siaj malfeliĉaj infanoj, ŝi dum sep jaroj, la koro rompita, vivas mizeran, diboĉan vivon. Sed neniam ŝia animo tute subigis, ĉar neniam ŝi preterlasis preĝi plenfide al Mario por ke tiu konvertu ŝin. Tamen fine ŝia pento iĝis tiel granda, ke ĝi instigis ŝin reiri al la monaĥinejo. Almozpetante ŝi venis en la najbarajo kaj pasigis la nokton ĉe kompatanta vidvino.

Miregante ŝi eksciigas ke Beatriso ankoraŭ ĉiam ekzemple servas en la monaĥinejon kaj famigis kiel sankta fratino. En revo Mario ĉion klarigas al ŝi kaj tri fojojn ŝin admonas reiri al monaĥinejo dum la nokto. Ŝi faras tiel kaj vere la Dipatrimo mem, dum la foresto de Beatriso anstataŭis ŝin.

LA REVENO DE BEATRISO

La pordojn ĉiujn malfermitajn,
Venante en l' arbej' ŝi vidis.
Sen iu timo ŝi eniris.
La fido je Mari' ŝin gvidis:
«Ho dankon, Sankta Virgulin' ,
En tiu domo mi revenas,
Ke Dio nun protektu min,
Mi lian sanktan nomon benas!»

En la kapelo ŝi efektive trovas sian monaĥinan veston sur l' altaro kaj daŭrigas sian preĝon al Mario:

«Indulgon ĉiam trovas ĉiu
Petante ĝin al vi fervore.
Senlima estas via bono,
Ĉar vere, kiam mi dolore
Suferis, vi ĝojigis min.
Nun malfeliĉ' de mi foriĝis
Ho, mi plenkore gloras vin!
Al ŝi en sama lok!' vidiĝis
La sakristiŝlosiloj antaŭ
Mario, kaj ŝi ilin prenis.
Je ĉiu flank' de l' altarejo
Ŝi vidis, kiam ŝi envenis
Helklare bruli ĉiujn lampojn.
Ŝi, kiel ja antaŭe, metis
Sur ĉies lokon preĝolibron,
Kaj al Virgin' Mario petis
Protektion kontraŭ malbonsort'
Por la infanoj, kiujn ŝi lasis

Ĉe la vidvino, en ĉagren'.
 Dum tiu temp' la horoj pasis,
 Kaj kiam frapis mezonokt',
 Ŝi sonorilan ŝnuron prenis
 Kaj sonorigis por frumeso,
 Ke ĉiuj el dormejo venis
 Rapide, ne sciante ion.
 Ŝi ĝis la morto tie restis
 Sen malglorego nek riproĉo:
 Mari' por ŝi servinta estis,
 Dum ĉiuj tiuj longaj jaroj.
 Do konvertiĝis pekulino,
 Je l' glori, honoro de l' reĝino,
 De la ĉiel-virgin' Mario,
 Helpante ĉiam kaj en ĉio,
 l' Amikon sian en sufero,
 Klor-premegata de l' mizero.

El tiu mezepoka perlo de la flandra literaturo parolas jam vera artisto. Per neesprimebla delikata, takta sento li pentras en «Beatrys» la batalon inter la du amoj, kiuj vivas en ŝia koro, la monda, kaj la ĉiela.

Ĉe Caesarius la deloganto de Beatriso estas ekleziulo, sed en la flandra verko li estas junulo, amiko el ŝia junaĝo. Des pli ŝia peko estas komprenebla kaj des pli granda devas esti ŝia interna animbatalo. En la originalo ŝian diuboĉan vivon kaŭzas nur honto kaj malsato sed ĉe nia aŭtoro ŝi agas pro patrina amo. Tiuj ĉi detaloj pravas la superecon de la flandra prilaboro, kiu estas skribita en meznederlanda lingvo freŝa, natura, preskaŭ infane simpla.

Nur unu sola manuskripto estas konata de «Beatrys». Ĝi kuŝas en la Reĝa Biblioteko en Hago.

Le legendo inspiris jam diversajn verkistojn kaj aperis francaj, germanaj, anglaj kaj nederlandaj prilaboroj. Laste la flandra verkisto Herman Teirlinck metis ĝin sur la scenejon sub la titolo «Mi Servas». Interesa provo de moderniĝo de la teatro.

La mezepoka fratino Beatriso restas ĉiam juna. Ĝi apartenas al tiuj mezepokaj poeziaĵoj en kiuj la tera kaj la surtera vivo sin tuŝas. Kiele sur la pentraĵoj de Memling kaj Van Eyck, ŝajnas «ke en ili la ĉielo estas malsupreniĝinta sur la tero, kvazaŭ Mario kaj Jezuo kaj la profetoj vivis en Flandrolando».

H. L. J. VERMUYTEN.

Menciita en la XIII^aj Internaciaj Floraj Ludoj.

Invito Persona al S-roj. Rómulo S. Rocamora kaj Julio Mangada Rosenörn

Pro denuncoj kaŝaj kontraŭ mi faritaj al la Provincestro, hodiaŭ, la 22an. de aŭgusto, mi devis ekŝiĝi de la Prezido de nia Federacio mi ricevis ordonon fermi mian profesian laborejon, dum pli definitivam ordonon mi atendas kiel rezulton de tiuj denuncoj.

Nia Kongreso nunjara okazos post kelkaj tagoj ekster Katalunujo en nia frata regiono Valencia, en nia komuna Ŝtato hispana.

Tie, en la ĉarma urbeto Vinaroç, sub patronado kaj prezido de oficialaj aŭtoritatoj, ni kongresos kiel jam dufoje ankaŭ ekster Katalunujo, en Majorko.

Tie, malkaŝe, antaŭ la kongresanaro, kie la vero pri nia agado estas konata de multaj, se tiam mi ne estos en malliberejo aŭ ekzilo, mi atendos vin, vi diru publike, responde, niajn pekojn, kulpojn aŭ krimojn.

Nia Federacio estis ĉiam superordinare malavara. Ĝi abunde pagos vin por la klarigoj. Ĝenerale ni ne demandis aŭ prizorgis ĉu esperantisto estis aŭ ne kunfederaciano aŭ membro de Grupo aliĝinta, eĉ por nomi lin Komitatano. Honorige ankaŭ nia Federacio enskribis samideanojn el iu ajn regiono aŭ lando, kiam ĝi ricevis de ili favoron, fervoron, servon aŭ honoron. El iu ajn regiono aŭ lando, kvazaŭ divene ke iam, kiel efektive nun, ĝi ne povus uzi sian devenan lokadjektivon en sia nomo. Ĝoje, naive ni premios vin se vi venos lumigi niajn kunvenon per via scio, sento, parolo.

Aŭdi preta, respondi diligenta, danki malaavara, mi, simpla federaciano, vin atendos, vin atentos dum nia Kongreso en Vinaroç.

DELFI DALMAU.

Pri la Movado

UNIVERSALA KONGRESO.—Jus okazis en Antverpeno la XX^a Universala Kongreso de Esperanto kum ĉeesto de 1.500 esperantistoj el 38 malsamaj landoj. Ĉirkaŭ dek kvin personoj el nia malgranda lando veturis al Antverpeno por la kongreso. Pro manko da tempo li ne povas ankoraŭ publikigi raporton pri ĝi; tion ni volonte faros en la venonta numero de la gazeto.

PRELEGO.—La konata samideano S-ro Conrad Doménech faris la 22ⁿ de Aŭgusto en la ĉambro de la grupo «Lumon» en Terrassa interesan prelegon pri la malgranda lando Andorra, priskribo de ĝia geografio, politika organizo kaj moroj. La parolanto montris kiel perfekte li konas la ĉarman kaj malgrandan valon de Andorra. Multaj samideanoj venis al la grupo por aŭskulti nian amikon, kaj dankis lin per kora aplaŭdado.

PALMA DE MALLORCA.—La «Esperantista Klubo Palma» festis la 22^a datrevenon de sia fondiĝo. Laŭ raportoj de la lokaj ĵurnaloj ni povas diri ke ĉiuj festoj okazigitaj dum la tagoj 18, 19 kaj 20^a de Julio kontentige sukcesis. En Teatro Lirico okazis propaganda vespero kaj prezentado de komedio kiun ludis la trupo de S-ro Fuster. Ankaŭ ekspozicio estis organizita. Por solenigi tiun sukceson kaj la datrevenon de la jam malnova klubo la esperantistoj kunigis en festeno kiu okazis en la hotelo Ca's Català. Ĉe la fino de la manĝo parolis la Prezidanto de la Klubo S-ro Sebastià Crespí, S-ro Miguel Arbona el Soller kaj, laŭ peto de la ĉeestantoj, la honora Prezidanto de la Societo kaj Lingvakomitatano S-ro Narcís Bofill kiu esprimis sian kontenton por la progreso de la esperantismo en Palma kaj ankaŭ en la tuta insulo.

Literatura konkurso estis ankaŭ organizata: premiojn ricevis S-roj Noguera, Arbona, Barceló, Colom kaj Menen.

Aperis fotografo de la festenantoj en la ĵurnado La Almudaina.

NATURA FLORO.—Ni ĵus sciigas ke en la Floraj Ludoj de Vinaroĉ atingis la plej honoran premion, tio estas, la Naturan Floron F-no Varma Järvanppä el Finnlando. Ŝi elektis kiel Reĝinon de la Florluda Festo la ĉarman fraŭlinon Maria de la Victoria Perez de Sanmillán.

Dolĉa morto

Por viŭ ami, ho Dio, min ne movas
la ĉielo al ĉiuj promesita,
nek de l' infer' mi estas timigita
kiam mi el la peko min forŝovas.

Vi min movas, ho Dio, ĉar mi trovas
pian vidon ĉe Vi, mortkrucumita;
emocias min via korp' vundita,
kies angoroĵn mi imagi provas.

Min movas via am', en maniero
ge, sen ĉiel', ekzistus mia amo,
kaj mi timus al Vi, eĉ sen infero.

Mi esperas nenion sur la tero;
kaj mia am' al Vi, estus la samo,
eĉ se en mi ne vivus glorespero.

Verkita de anonima hispana aŭtoro en la
XVI^a jarcento.

Trad. JAUME GRAU CASAS.

(Traduko dediĉata al «Espero Katolika», kiu riproĉis nian «Kataluna Esperantisto»).

Estatuts de la Federació d'Esperantistes

Article primer.—Amb el nom de «Federació Catalana d'Esperantistes» hom constitueix una federació d'esperantistes en terres de llengua catalana.

Art. segon.—L'objecte de la «F. C. d'E.» és la unió de tots els esperantistes en terres de llengua catalana per a la divulgació i propaganda de l'Esperanto, pels fins de la representació aconsellada en la reunió general del V Congrés Internacional d'Esperanto celebrat a Barcelona, per a complimentar tots els acords i resolucions, que afecten als esperantistes com a col·lectivitat, emanats dels Congressos Internacionals o dels nuclis directors de la llengua del Dr. Zamenhof.

Art. tercer.—Per a el millor compliment de l'article anterior, la «F. C. d'E.» publicarà una revista, l'organització de la qual serà determinada per un reglament especial interior publicat pel cos de redacció i prèvia acceptació del Comitè Directiu. El preu de l'abonament a la revista serà de sis pessetes anyals.

Art. quart.—La «F. C. d'E.» constarà de membres associats i de membres isolats; els primers seran federats per mitjà de l'entitat a la qual pertanyin i els altres directament i en caràcter particular.

Els diversos organismes pertanyents a la «F. C. d'E.» contribuiran el seu sosteniment amb la quota trimestral, pagada a la bestreta, de 0'40 ptes. almenys per cada soci i els individuals amb una quota mínima de 3'50 ptes. anuals, pagada a la bestreta.

Art. quint.—La «F. C. d'E.» serà regida per un Comitè Directiu, renovable cada any, compost de President, Vice-president, Secretari, Vice-secretari, Comptador, Caixer, Administrador i quatre Vocals.

Art. sisè.—El Comitè de la «F. C. d'E.» convocarà almenys una vegada a l'any, en diferents localitats, durant la primavera i en dia festiu, tots els federats, en Assemblea o Congrés general, en el qual, prèvia ordre del dia hom donarà compte als assistents dels treballs i gestions acomplerts pel referit Comitè Directiu durant el seu exercici, hom acordarà el lloc on deurà celebrar-se el vinent Congrés o Assemblea, hom nomenarà els individus que deuran constituir el Comitè el pròxim exercici, i hom discutirà les proposicions que hagin estat presentades abans de la sortida del número de la revista anunciant el Congrés o Assemblea, i anunciades en l'ordre del dia.

Art. setè.—El Comitè serà facultat per a crear les seccions que cregui més convenients per a la prosperitat de la «F. C. d'E.» i de l'Esperanto, les juntes de les quals seran renovades per cada Comitè de bell nou elegit.

Serà president nat de cada secció un individu del Comitè designat pel mateix.

Art. vuitè.—Tots els esperantistes pertanyents a organitzacions federades tindran veu i vot en les Assemblees anuals, però el seu vot serà delegable al president d'un grup o una altra persona qualificada, prèvia la presentació dels corresponents carnets de soci.

Art. novè.—Tots els acords de les Assemblees o Congressos seran presos per majoria absoluta de vots dels socis assistents. Les esmenes que puguin presentar-se a aquest reglament deuran ésser presentades amb la deguda antelació per tal d'incloure-les en l'ordre del dia i publicades en la seva totalitat, puix que només podran ésser discutides i aprovades en les Assemblees o Congressos generals.

Art. desè.—La llengua oficial de la «F. C. d'E.» serà l'Esperanto, podent també emprar-se la catalana en les Assemblees.

Art. onzè.—Aquesta «F. C. d'E.» podrà actuar mentre compti amb dues col·lectivitats organitzades o trenta membres isolats. En cas de dissolució, previ acord d'ella, l'actiu existent serà lliurat al caixer de la Constant Representació de les Societats Nacionals Esperantistes.

Art. dècim.—La «F. C. d'E.» serà domiciliada a Barcelona carrer València, 245.

Noves edicions

R. U. R. Rosumaj Universal Robotoj. Drama de Capek-Karel. Representat amb gran èxit en el Teatre Romea de Barcelona. Traduit a l'Esperanto per Moraviaj Esperanto Pioniroj. Preu 3'50 pessetes.

JAVAJ LEGENDOJ. Liem Tjong Hie; molt recomanable. Preu 1'25 pessetes.

CURS PRACTIC DE LA LLENGUA ESPERANTO. Pujulà Vallés. Preu, 0'70 pessetes.

ENCIKLOPEDIA VORTARO de WÜSTER. Han sortit fins avui tres parts; cada una val 21 pessetes.

MAŠINFAKA ESPERANTO VORTARO PRIELEMENTA. Wüster. Preu 2'80.

UNIVERSALA ESPERANTISTIGILO: D-ro Benson, en ses lekcioj, eldonoj kataluna aŭ hispana. Cada lliçó: 1 pesseta.

Nota: Cal afegir el 5 per cent dels preus senyalats, per les despeses de correu, en cas d'ésser els llibres enviats fora de Barcelona. Cal que l'adreça sigui ben clara.

Dirigir-se a Ferd. MONTSERRAT, Villarroel, 107, 2.º, 2.ª Barcelona. IBERIA ESPERANTO SERVO.